

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4CdoPr/11/2023
Identifikačné číslo spisu:	1209200921
Dátum vydania rozhodnutia:	16.12.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1209200921.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne B. K. V.U., narodenej XX. C. XXXX, U. Q., F. H. XX, zastúpenej advokátkou Mgr. Elenou Szabóovou, Hurbanovo, Komárňanská 100, proti žalovanému SLOVNAFT, a. s., Bratislava, Vlčie hrdlo 1, IČO: 31 322 832, o neplatnosť neplatnosti výpovede a iné, vedenom (pôvodne na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 11C/28/2009), súčasne na Mestskom súde Bratislava IV sp. zn. B2-11C/28/2009 o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 23. mája 2023, 14Co/147/2019-2119, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanému p r i z n á v a náhradu trov dovolacieho konania voči žalobkyni v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Pôvodne Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 8. marca 2019, č. k. 11C/28/2009-2012, v súčasnosti Mestský súd Bratislava IV sp. zn. B2-11C/28/2009 (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) v časti o zaplatenie sumy 11.175,69 eura konanie zastavil (výrok I.). Žalovaného zaviazal zaplatiť žalobkyni titulom náhrady mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru sumu 9.648,99 eura s tým, že rozsudok je v tejto časti vykonateľný dorúčením (výrok II.). V zostávajúcej časti žalobu zamietol (výrok III.) a žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov konania (výrok IV.).

1.1. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že nie je možné žalobkyni priznať náhradu mzdy za obdobie presahujúce 12 mesiacov, nakoľko mal za preukázané, že i napriek ukončenej dočasnej pracovnej neschopnosti dňa 20. septembra 2009 žalobkyňa nebola ochotná, pripravená a schopná vykonávať prácu pre žalobcu, pretože mala zdravotné problémy, ktoré jej bránili zapojiť sa do pracovného procesu u žalovaného a preto priznal žalobkyni náhradu mzdy v sume 9.648,99 eura ako rozdiel medzi sumou 20.824,68 eura, ktorá predstavuje 12-násobok náhrady mzdy, ktorá žalovanej patrí titulom neplatného skončenia pracovného pomeru (12 x 1.735,39 eura) a sumou 11.175,69 eura, ktorá jej bola žalovaným titulom náhrady mzdy vyplatená. Vo zvyšnej časti uplatnenej náhrady mzdy súd žalobu zamietol. V časti čo do úroku z omeškania z náhrady mzdy súd prvej inštancie žalobu zamietol. Súd prvej inštancie žalobu zamietol aj v časti diskriminácie a s tým súvisiacimi

uplatnenými nárokmi žalobkyne. Žalobkyňa v podanej žalobe a jej doplnení a tiež v priebehu celého konania popisovala spôsoby, ktorými sa mal zamestnávateľ (žalovaný) dopustiť voči nej diskriminačného konania. Samotné dôvody diskriminácie označila až v podaní zo dňa 14. júna 2016 a na pojednávaní dňa 15. júna 2016, kedy ako dôvod diskriminácie označila svoj zdravotný stav. Ďalším dôvodom (šikany) zo strany žalovaného bol podľa žalobkyne aj postih za domáhanie sa právnej ochrany pred diskrimináciou v rámci spoločnosti žalovaného, pričom v tomto ohľade mala byť naplnená aj definícia diskriminácie vo forme neoprávneného postihu (viktimizácia). Napokon na pojednávaní dňa 03. marca 2017 právna zástupkyňa žalobkyne uviedla, že diskriminačným dôvodom je iné postavenie žalobkyne a zároveň jej postavenie sťažovateľa, ktorý sa sťažuje na postup zamestnávateľa, a teda zákonným spôsobom sa domáha svojich práv a za toto konanie sa voči nemu vyvodzujú sankcie. Spresnila tiež, že v rámci iného postavenia okrem postavenia žalobkyne ako sťažovateľky je to postavenie žalobkyne ako osoby so zhoršeným zdravotným stavom. Na zhoršený zdravotný stav žalobkyne však nepoukazovala ako na prioritný diskriminačný dôvod, ale ako na sekundárny diskriminačný dôvod. Samotné zhoršenie zdravotného stavu počas alebo po rozhodnom období, t. j. počas alebo po období kedy malo dôjsť k namietanému konaniu žalovaného bez tvrdenia priamej príčinnej súvislosti, teda iba poukaz na to, že vznikol ako následok nevhodného správania sa zamestnávateľa, je bez právneho významu. Z hľadiska diskriminácie je totiž dôležité, že práve v dôsledku diskriminačného znaku, t. j. príčinnej súvislosti s ním, malo dôjsť k diskriminačnému konaniu, a toto žalobkyňa netvrdila. K diskriminačnému dôvodu inému postaveniu žalobkyne prvoinštančný súd uviedol, že postavenie žalobkyne ako sťažovateľky, nie je „iným postavením“, pretože právo domáhať sa ochrany z dôvodu prenasledovania alebo postihu za to, že niekto podá na zamestnávateľa sťažnosť vyplýva z ustanovenia § 13 ods. 3 Zákonníka práce a je považované za konanie v rozpore s dobrými mravmi. Pokiaľ ide o tzv. „iné postavenie“, tu treba vychádzať z podstaty diskriminácie, ktorou je hodnotenie ľudí nie podľa ich individuálnych vlastností, ale podľa príslušnosti k určitej spoločenskej skupine. Z uvedeného je zjavné, že žalobkyňou namietaný dôvod nemôže predstavovať porušenie zákazu princípu rovnakého zaobchádzania, pretože zakázané diskriminačné dôvody sú vždy nerozlučne späté s ľudskou jedinečnosťou, príp. sú spojené s určitými spoločnými znakmi charakterizujúcimi určitú skupinu ľudí v rámci ich určitého osobitného postavenia, či statusu, ktorý ich odlišuje od inej skupiny, ktorá nie je nositeľmi týchto znakov, t. j. postavenie žalobkyne ako sťažovateľky, v rámci tzv. „iné postavenia“ nemôže byť diskriminačným znakom, pretože ju ako sťažovateľku nezaraďuje do žiadnej skupiny nesúcej určité spoločné znaky. Súd prvej inštancie teda konštatoval, že v danom prípade sa žalovaný žiadnym z konaní, ktoré žalobkyňa opísala v žalobe a jej doplnení, voči nej nedopustil diskriminačného konania. Dôsledným si plnením povinností vedúceho zamestnanca nemôže automaticky dochádzať k diskriminácii zamestnanca. Nie každé obťažovanie, alebo šikanu na pracovisku, len na základe vlastného, subjektívneho vnímania, možno považovať za diskrimináciu. V danom prípade nedošlo k takému (intenzívnemu) zásahu, aby sa dalo hovoriť o diskriminácii v zmysle antidiskriminačného zákona, či Zákonníka práce. Na to, aby bolo konanie považované za diskriminačné, je potrebné, aby existoval dôvod, z ktorého zákon diskrimináciu zakazuje. Súd prvej inštancie bol názoru, že žalobkyňa v tomto konaní súdu neoznámila skutočnosti, z ktorých by bolo možné dôvodne usudzovať, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo (§ 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona), a preto žalovaný nemal povinnosť preukázať, že neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania (dôkazné bremeno). Prvoinštančný súd nemal za preukázané, že by zo strany žalovaného opísaným konaním došlo k diskriminačnému konaniu voči žalobkyňi, žalobu v časti o určenie, že žalovaný sa voči žalobkyňi dopustil porušenia zásady rovnakého zaobchádzania podľa § 13 ods. 1 Zákonníka práce a § 9 ods. 2 antidiskriminačného zákona, v časti uloženia povinnosti žalovanému zverejniť na svojej internetovej stránke písomné ospravedlnenie žalobkyňi, v časti uloženia povinnosti žalovanému zverejniť na svojej internetovej stránke tento rozsudok a v časti uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť žalobkyňi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 6.638,78 eura, zamietol. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle § 255 ods. 2 CSP. Každá zo strán mala v konaní čiastočný úspech, žalobkyňa bola úspešná v časti o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru a tým čiastočne aj v časti o zaplatenie náhrady mzdy. V časti diskriminácie bol úspešný žalovaný, keďže súd žalobu v tejto časti zamietol.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“), na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 23. mája

2023 sp. zn. 14Co/147/2019 rozhodnutie prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti týkajúcej sa úrokov z omeškania zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni úroky z omeškania vo výške:
9 % ročne zo sumy 638,40 Eur od 12.10.2009 do zaplattenia,
9 % ročne zo sumy 1.735,39 Eur od 12.11.2009 do zaplattenia,
9 % ročne zo sumy 1.735,39 Eur od 12.12.2009 do zaplattenia,
9 % ročne zo sumy 1.735,39 Eur od 12.01.2010 do zaplattenia,
9 % ročne zo sumy 1.777,039 Eur od 12.02.2010 do zaplattenia,
9 % ročne zo sumy 1.777,039 Eur od 12.03.2010 do zaplattenia,
9 % ročne zo sumy 1.777,039 Eur od 12.04.2010 do zaplattenia,
9 % ročne zo sumy 1.777,039 Eur od 12.05.2010 do zaplattenia,
9 % ročne zo sumy 1.777,039 Eur od 12.06.2010 do zaplattenia,
9 % ročne zo sumy 1.777,039 Eur od 12.07.2010 do zaplattenia,
9 % ročne zo sumy 1.777,039 Eur od 12.08.2010 do zaplattenia,
9 % ročne zo sumy 1.777,039 Eur od 12.09.2010 do zaplattenia, vo zvyšnej napadnutej zamietajúcej časti odvolací súd rozsudok potvrdil. Žiadnej zo strán sporu nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2.1. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že odvolanie je dôvodné v časti týkajúcej sa zamietnutia žaloby súdom prvej inštancie týkajúcej sa úroku z omeškania, ktorého priznania sa žalobkyňa v súdnom konaní taktiež domáhala. V ostatnej zamietajúcej časti napadnutého rozsudku je rozhodnutie súdu prvej inštancie vecne a právne správne. Uviedol, že judikatúra súdov v otázke priznávania úrokov z omeškania spolu s náhradou mzdy prešla vývojom, čo vyplýva napr. z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/246/2010, v ktorom Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že k omeškaniu na strane zamestnávateľa s plnením náhrady mzdy pri neplatnom skončení pracovného pomeru dochádza u jednotlivých náhrad mzdy spravidla za ten ktorý mesiac podľa toho, kedy u nich nastala splatnosť a nie až právoplatnosťou rozsudku o určení neplatnosti skončenia pracovného pomeru (NSSR sp. zn. 1Cdo/116/2008, 5Cdo/269/2007, 1Cdo/51/2017, uznesenie Ústavného súdu SR zo 4. júla 2017, sp. zn. III. ÚS 460/2017). Žalobkyni bola zo strany žalovaného vyplatená suma vo výške 11.175,69 eura, ktorá predstavovala náhradu mzdy za prvých sedem mesiacov neplatného skončenia pracovného pomeru, na základe predbežného opatrenia uloženého žalovanému uznesením zo dňa 29. júla 2016 č. k. 11C/28/2009 807, avšak bez úrokov z omeškania, na ktoré mala žalobkyňa vzhľadom na vyššie uvedené nárok, avšak v návrhu na nariadenie predbežného opatrenia si ich neuplatnila. Žalobkyňa však po zaplattení danej sumy vo výške 11.175,69 eura zobrala žalobu späť len v tejto časti, t. j. nárok na zaplattenie úrokov z omeškania bol predmetom sporu aj naďalej. S poukazom na § 390 CSP preto odvolací súd v zmysle § 388 CSP zmenil zamietajúcu časť tretieho výroku týkajúcu sa úrokov z omeškania tak, že žalobkyni tieto úroky z omeškania priznal tak, ako je uvedené v prvom výroku predmetného rozhodnutia odvolacieho súdu.

2.2. Odvolací súd tiež uviedol, že porušením zásady rovnakého zaobchádzania je akékoľvek konanie, ktorým narušiteľ práva porušuje zákaz diskriminácie, a to z konkrétnych zákonnými normami predvídaných dôvodov. Pri sporoch vychádzajúcich z antidiskriminačného zákona sa súd primárne musí zaoberať splnením podmienok uvedených v § 11 ods. 1, ods. 2 antidiskriminačného zákona. Paragraf 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona je premietnutím smernice Rady EÚ 2000/43/EC z 29. júna 2000 (Smernica Rady 2000/43/ES z 29. júna 2000) ktorou sa ustanovuje zásada rovnakého zaobchádzania medzi osobami do občianskeho súdneho konania Slovenskej republiky ohľadne dôkazného bremena v sporoch, kde osoby tvrdia, že voči nim došlo k priamej či nepriamej diskriminácii. V prípade vnútroštátnych právnych úprav (bývalý § 13 ods. 7 Zákonníka práce a súčasný § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona) platí, že dôkazné bremeno neťaží len a výlučne žalovanú stranu, ale ťaží aj žalobcu. Žalobca musí prioritne uniesť dôkazné bremeno ohľadne skutočností, z ktorých možno odvodiť, že došlo k priamej alebo nepriamej diskriminácii, resp. zásady rovnakého zaobchádzania. Žalobca musí tvrdiť a zároveň aj predložiť také dôkazy (uniesť dôkazné bremeno), z ktorých možno dôvodne usúdiť, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo. Súčasne musí tvrdiť, že pohnútkou diskriminačného konania je náboženské vyznanie alebo viera, rasa, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotné postihnutie, vek, sexuálna orientácia, manželský stav a rodinný stav, farba pleti, jazyk, politické alebo iné zmýšľanie, národný sociálny pôvod, majetok, rod alebo iné

postavenie alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti. Až následne sa presúva dôkazné bremeno na žalovanú stranu ktorá má právo preukazovať svoje tvrdenia, že neporušila zásadu rovnakého zaobchádzania. Uvedenú postupnosť prechodu dôkazného bremena zo žalobcu na žalovaného je potrebné pokladať za zrejmú a nespornú. To, či žalobca v takomto spore unesie svoje dôkazné bremeno záleží od výpovednej hodnoty ním predložených dôkazných prostriedkov. Strana žalobcu je preto na prvom mieste povinná preukázať „zásah na prvý pohľad“ (prima facie), nepostačuje iba samotné tvrdenie žalobcu, či jeho vnútorné presvedčenie alebo vlastný pocit o takomto zásahu. Z uvedeného potom vyplýva, že predložené dôkazné prostriedky by mali mať takú výpovednú hodnotu, aby preukazovali existujúce objektívne okolnosti daného prípadu, pri ktorých bude možné už na prvý pohľad prijať záver o porušení zásady rovnakého zaobchádzania (t. j. o zásahu). Zároveň musí žalobca tvrdiť, že k nerovnakému zaobchádzaniu došlo v dôsledku pohnútky žalovaného; pohnútku (resp. motív) konania žalovaného žalobca nedokazuje. Ak žalobca nepreukáže, že s ním bolo zaobchádzané neobvyklým spôsobom, teda znevýhodňujúcim spôsobom (t. j. diskriminačne), nemôže byť v spore úspešný. Na základe vyššie uvedeného je predovšetkým potrebné vyrovnať sa s otázkou čo je porušením zásady rovnakého zaobchádzania, teda čo sa rozumie znevýhodnením v porovnaní s inými osobami. Podľa odvolacieho súdu vedľa skutočnosti samotného rozdielného zaobchádzania je nutné, aby takéto zaobchádzanie na prvý pohľad vyvolávalo dojem, že k odlišnému zaobchádzaniu došlo práve z dôvodu zakázanej diskriminácie. Je názoru, že súd prvej inštancie rozhodol vecne a právne správne, keď uviedol, že v konaní nebolo preukázané diskriminačné konanie zo strany žalovaného. Žalobkyňa založila svoje tvrdenie o diskriminačnom správaní žalovaného na vlastných subjektívnych pocitoch, bez opory v dokazovaní. To, že žalobkyňa tvrdí, že v súdnom konaní bolo preukázané, že zo strany žalovaného, resp. jej nadriadenej dochádzalo k nerovnakému zaobchádzaniu, nemožno považovať za dostatočný dôvod preukazujúci diskriminačné správanie žalovaného voči osobe žalobkyne z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti. Navyše údajné diskriminačné dôvody, na ktoré sa odvolávala žalobkyňa nemožno považovať za diskrimináciu.

2.3. Odvolací súd tiež poukázal, že žalobkyňa namietala diskrimináciu aj v podobe neoprávneného postihu podľa § 2 ods. 1 v spojení s § 2a ods. 8 antidiskriminačného zákona a konštatoval, že dôsledným si plnením povinností vedúceho zamestnanca automaticky nemohlo dochádzať k diskriminácii iného zamestnanca. Nie každé konanie, ktoré môže zamestnanec subjektívne pociťovať (a spravidla aj pociťuje) obťažovanie, alebo šikanu na pracovisku, len na základe vlastného subjektívneho vnímania možno považovať za diskrimináciu. Neoprávnený postih je také konanie alebo opomenutie, ktoré je pre osobu, ktorej sa týka, nepriaznivé a priamo súvisí s domáhaním sa právnej ochrany pred diskrimináciou vo svojom mene alebo v mene inej osoby alebo s podaním svedeckej výpovede, vysvetlenia alebo súvisí s inou účasťou tejto osoby v konaní vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania, so sťažnosťou namietajúcou porušenie zásady rovnakého zaobchádzania. Podľa odvolacieho súdu ani v tomto smere nebol v konaní predložený taký dôkaz zo strany žalobkyne, ktorý by nasvedčoval tomu, že táto mala byť diskriminovaná práve z dôvodu, že sa so svojimi sťažnosťami na postup zamestnávateľa obracala na rôzne inštitúcie (Etická rada skupiny MOL a Slovenské národné stredisko pre ľudské práva), teda, že by niečo nasvedčovalo tomu, že vo vzťahu k nej dochádzalo zo strany žalovaného k diskriminácii v podobe tzv. neoprávneného postihu podľa § 2 ods. 1 v spojení s § 2a ods. 8 antidiskriminačného zákona. Nebola tak osvedčená existencia príčinnej súvislosti medzi postupom zamestnávateľa, ktoré žalobkyňa označovala za diskriminačné uplatňovaním si práva žalobkyne obracať sa so svojimi nárokmi na rôzne inštitúcie. Nedošlo k takému intenzívnemu zásahu, aby sa dalo hovoriť o diskriminácii v zmysle antidiskriminačného zákona, či Zákonníka práce. Odvolací súd tiež bol názoru, že žalobkyňa v súdnom konaní nepreukázala, že bola značným spôsobom znížená jej dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie v miere, aby jej bol priznaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

2.4. Tak isto žalobkyňa v podanom odvolaní skonštatovala, že je bez opory vo vykonanom dokazovaní, v skutkovom stave, v skutočnom stave aj v rozpore s obsahom súdneho spisu nepriznanie jej náhrady

mzdy v sume presahujúcej 20.824,68 eura (t. j. v sume nad 12 mesiacov), avšak toto svoje konštatovanie bližšie nenamietala, preto aj odvolací súd považoval túto námietku za nedôvodnú.

2.5. O trovách odvolacieho konania, odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, 2 CSP v spojení s § 255 ods. 2 C SP tak, že žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania. Uviedol, že každá zo strán mala v konaní úspech čiastočný, žalobkyňa bola úspešná v časti o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru a v časti o zaplatenie náhrady mzdy. Žalovaný bol úspešný v zamietajúcej časti, týkajúcej sa údajnej diskriminácie. V odvolacom konaní mala žalobkyňa úspech len v časti úroku z omeškania (úroky z omeškania sú príslušenstvom pohľadávky a znášajú osud hlavnej veci, preto ak sú uplatnené spolu s istinou, netvorí osobitný predmet konania a nejde ani o spojenie dvoch samostatných vecí, pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania súd vychádza len z uplatnenej istiny a z uplatnenej istiny a z úspechu strán vo vzťahu k istine), v prevažnej časti teda bolo jej odvolanie nedôvodné a žalovanému v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli a ani si ich náhradu neuplatňoval, a preto odvolací súd rozhodol tak, že žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila s poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP, § 421 ods. 1 písm. a) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. Žalobkyňa vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala

A. nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu na argumenty, ktoré sú pre rozhodnutie vo veci podstatné a to:

a) z akého dôvodu nedošlo k prenosu dôkazného bremena na žalovaného a

b) odpoveď na namietaný súboj konania žalovaného (ktorý odvolací súd označil ako „trvanie nadriadeného na dôslednom si plnení povinností) a to, ako konanie jej priamej nadriadenej možno hodnotiť ako správny, zákonný a ústavne konformný postup „trvania nadriadeného na riadnom plnení úloh“.

B. Žalobkyňa nesúhlasí, že odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie posudzoval diskriminačnú časť žaloby výhradne v kontexte antidiskriminačného zákona, avšak zužujúco s odôvodnením, že „iné postavenie“ vymedzila žalobkyňa. Dôsledkom takéhoto postupu bolo nesprávne právne posúdenie žalobkyňou označeného a dokladovaného konania, ktoré evidentne porušuje zásadu rovnakého zaobchádzania (poukázala na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 264/05).

C. Žalobkyňa namietala, že súdy oboch stupňov interpretovali zákonné ustanovenia príliš formalistickým postupom, ktorý vedie k zjavnej nespravodlivosti. Je názoru, že všeobecný súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale môže sa musí od neho odchýliť, ak to vyžaduje účel zákona (poukázala na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 155/2017).

D. Žalobkyňa namietala, že súd trval nielen na vymedzení skutkových okolností, ale aj na právnej kvalifikácii a jednoznačnému právnemu vymedzeniu iného dôvodu a jeho jednoznačnom preukázaní - a to aj bez prenosu dôkazného bremena na žalovaného. Je názoru, že podľa § 1 ods. 2 antidiskriminačného zákona postačuje oznámiť konajúcemu súdu skutočnosti, z ktorých možno usudzovať, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo (poukázala na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 90/2015).

E. Žalobkyňa je názoru (keďže zamestnanec má postavenie slabšej strany) že všeobecné súdy majú povinnosť v týchto konaniach poskytnúť ochranu. Ochrana zamestnancov má navyše aj svoju ústavnoprávnu dimenziu, ktorá vyplýva priamo z Ústavy Slovenskej republiky, a to konkrétne ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania (poukázala na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 86/2020).

3.2. V rámci dovolania v bode VI žalobkyňa namietala, že pokiaľ ide o zamietnutie nároku na náhradu mzdy v časti prevyšujúcej 20.824,69 eura, tak rozhodnutie o zamietnutí nároku nemá oporu v obsahu súdneho spisu. Odvolací súd sa týmto nárokom nezaoberal, a to napriek tomu, že ide o nárok podľa § 216 ods. 2, žalobkyňa svoj nárok v konaní pred súdom prvej inštancie riadne vyčíslila a zamietnutie nároku v prevyšujúcej časti v odvolaní namietala ako nedôvodné.

3.3. V rámci dovolania v bode VII vo vzťahu k náhrade trov konania žalobkyňa namietala výrok o nepriznaní nároku na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie, ktorým sa odvolací súd nezaoberal vôbec - hoci žalobkyňa bola v konaní úspešná vo vzťahu k neplatnosti výpovede, náhrade mzdy. Ani týmto odvolacím dôvodom sa súd nezaoberal, čo rovnako zakladá dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie, keďže na odvolací dôvod nebola poskytnutá adresná odpoveď súdu.

4. Dovolateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a položila právnu otázku č. 1 a v podstate sa opýtala: „žalobkyňa nie je povinná uviesť právnu kvalifikáciu konania, ktoré označuje za diskriminačné, a pokiaľ ho aj tak označí, nie je súd takouto kvalifikáciou viazaný. Pokiaľ súdy oboch inštancií vychádzali z toho, že právna kvalifikácia vykonaná žalobkyňou je nepostačujúca či nesprávna, bolo priamo ich povinnosťou, vykonať správnu právnu kvalifikáciu“. Dovolateľka videla právnu otázku od ktorej riešenia sa mal odvolací súd odkloniť vyplývajúcu z rozhodnutia dovolacieho súdu z 22. septembra 2010 sp. zn. 5Cdo/196/2009.

4.1. Dovolateľka sa v otázke č. 2 v podstate opýtala: „či mal súd prvej inštancie vykonať výklad a aplikáciu zákona (antidiskriminačného, Zákonníka práce) v súlade s ústavou a medzinárodnými dohovormi, ktoré majú prednosť pred zákonmi (čl. 152 ods. 4, čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky“ a mal vykonať „ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy“, keďže nárok žalobkyne hodnotil izolovane, len podľa zákonníka práce a antidiskriminačného zákona“. Dovolateľka videla právnu otázku od ktorej riešenia sa mal odvolací súd odkloniť vyplývajúcu z rozhodnutia dovolacieho súdu z 22. februára 2012 sp. zn. 5Cdo/257/2010.

5. Žalobkyňa prípustnosť svojho dovolania vyvodzovala aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, a formulovala dovolacie otázky:

5.1. Je možné vykladať ustanovenie § 2 ods. 1 antidiskriminačného zákona (dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti) vo vzťahu k inému postaveniu alebo oznámeniu inej protispoločenskej činnosti tak, že sa ochrana podľa antidiskriminačného zákona (ne)vzťahuje aj na ochranu zamestnanca, voči ktorému uplatňuje zamestnávateľ zjavne nerovnaké zaobchádzanie a) z dôvodu, ktorý zamestnancovi nie je známy b) z dôvodu, že zamestnanec sa domáha ochrany svojich práv na rovnaké zaobchádzanie alebo namietá neprijateľné konanie vedúceho zamestnanca voči sebe, pred zamestnávateľom zriadenými orgánmi (napr. Etickou radou)?

5.2. Vzťahuje sa ochrana zamestnanca podľa antidiskriminačného zákona na ochranu pred všetkými formami nerovnakého zaobchádzania na pracovisku?

5.3. Je súd povinný v sporoch podľa antidiskriminačného zákona po prednesení skutkových tvrdení žalobcu, ktorý sa domáha súdnej ochrany pred nerovnakým zaobchádzaním ako zamestnanec, podľa predmetného zákona vykonať vlastnú právnu kvalifikáciu (subsumáciu) nároku aj v rozpore s tým, ako právnu kvalifikáciu vymedzí žalobca?

5.4. Je možné šikanu - mobbing, resp. jej podkategóriu bossing (šikanu zo strany služobne nadriadeného voči služobne podriadenému) posudzovať podľa antidiskriminačného zákona obeť takéhoto konania ako obeť diskriminácie z dôvodu iného postavenia, podľa § 2 ods. 1 v spojení s § 6 toho istého zákona? Je možné šikanu (mobbing, bossing) hodnotiť ako neprijateľné násilie, ako ho pomenováva rozhodnutie NS SR sp. zn. 5MCdo/10/2012?

5.5. Je možné odoprieť súdnu ochranu zamestnancovi proti konaniu zamestnávateľa, ktorým voči zamestnancovi postupuje výrazne odlišne, než voči ostatným zamestnancom v porovnateľnom

postavení?

5.6. Je mobbing a bossing, ako formy šikany zo strany zamestnávateľa voči zamestnancovi, prípustným nerovnakým zaobchádzaním, ako ho definuje § 8 antidiskriminačného zákona ?

5.7. Je zjavne nerovnaké vytváranie podmienok zo strany zamestnávateľa na plnenie pracovných úloh rovnakej kategórii zamestnancov na tom istom pracovisku prípustným nerovnakým zaobchádzaním, ako ho definuje § 8 antidiskriminačného zákona ?

5.8. Dovolateľka navrhla, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

6. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu sa s tvrdeniami dovolateľky nestotožňuje, navrhol dovolanie zamietnuť.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“ resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

7.1. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

7.2. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7.3. Podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

7.4. Podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

7.5. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

7.6. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

7.7. V hierarchii postupu dovolacieho prieskumu platí, že dovolací súd najprv skúma prípustnosť dovolania z dôvodu zmätočnosti a až ak namietaný dôvod podľa § 420 CSP preukázaný nie je, pristúpi subsidiárne dovolací súd k prieskumu dovolacieho dôvodu spočívajúceho v správnosti právneho posúdenia veci (§ 421 CSP). Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd prednostne pristúpil k posúdeniu existencie namietanej vady podľa § 420 písm. f) CSP.

7.8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011, 1Cdo/134/2018, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

8. Žalobkyňa vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala A. nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu na argumenty, ktoré sú pre rozhodnutie vo veci podstatné a to:

a) z akého dôvodu nedošlo k prenosu dôkazného bremena na žalovaného a

b) odpoveď na namietaný súboj konania žalovaného (ktorý odvolací súd označil ako „trvanie nadriadeného na dôslednom si plnení povinností“) a to, ako konanie jej priamej nadriadenej možno hodnotiť ako správny, zákonný a ústavne konformný postup „trvania nadriadeného na riadnom plnení úloh“.

B. Žalobkyňa nesúhlasí, že odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie posudzoval diskriminačnú časť žaloby výhradne v kontexte antidiskriminačného zákona, avšak zužujúco s odôvodnením, že „iné postavenie“ vymedzila žalobkyňa. Dôsledkom takéhoto postupu bolo nesprávne právne posúdenie žalobkyňou označeného a dokladovaného konania, ktoré evidentne porušuje zásadu rovnakého zaobchádzania (poukázala na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 264/05)

C. Žalobkyňa namietala, že súdy oboch stupňov interpretovali zákonné ustanovenia príliš formalistickým postupom, ktorý vedie k zjavnej nespravodlivosti. Je názoru, že všeobecný súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale môže sa musí od neho odchýliť, ak to vyžaduje účel zákona (poukázala na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 155/2017).

D. Žalobkyňa namietala, že súd trval nielen na vymedzení skutkových okolností, ale aj na právnej kvalifikácii a jednoznačnému právnemu vymedzeniu iného dôvodu a jeho jednoznačnom preukázaní - a to aj bez prenosu dôkazného bremena na žalovaného. Je názoru, že podľa § 1 ods. 2 antidiskriminačného zákona postačuje oznámiť konajúcemu súdu skutočnosti, z ktorých možno usudzovať, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo (poukázala na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 90/2015).

E. Žalobkyňa je názoru (keďže zamestnanec má postavenie slabšej strany) že všeobecné súdy majú povinnosť v týchto konaniach poskytnúť ochranu. Ochrana zamestnancov má navyše aj svoju ústavnoprávnu dimenziu, ktorá vyplýva priamo z Ústavy Slovenskej republiky, a to konkrétne ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania (poukázala na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn.: III. ÚS 86/2020).

8.1. Dovolací súd uvádza, že podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii

ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

8.2. Pokiaľ žalobkyňa podrobila kritike kvalitu odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu lebo ho považovala za nepresvedčivo odôvodnené, hodno uviesť, že nič nenasvedčuje tomu, že by súdy nižších inštancií svoje rozhodnutia odôvodnili spôsobom, ktorým by založili procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. V predmetnej veci sú v dovolaní napadnutom rozhodnutí (obsah ktorého nemožno posudzovať izolovane od rozsudku súdu prvej inštancie, lebo prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok - m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08) zreteľne vysvetlené jeho podstatné dôvody, uvedené ustanovenia ktoré súd aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ako i vysvetlené právne úvahy, ktorými sa pri rozhodovaní riadil.

8.3. Judikatúrou konkretizovaný obsah práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 listiny) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je veľmi pestrý, patrí k nemu i povinnosť súdu svoje rozhodnutie odôvodniť spôsobom zakotveným v § 220 ods. 2 a 3 CSP. Prihliadajúc na podstatné dôvody obsiahnuté v rozsudkoch prvoinštančného a odvolacieho súdu z ktorých vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej, pričom právne závery obsiahnuté v napadnutom rozsudku nie sú v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami a nie sú ani extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti, sú podľa názoru dovolacieho súdu prijaté právne závery odvolacieho súdu primerane odôvodnené spôsobom zodpovedajúcim § 393 ods. 2 CSP. Za procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky. Samotná skutočnosť, že dovolateľka sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

8.4. Odvolací súd v dôvodoch napadnutého rozsudku (bod 20.-26.) odpovedal vyčerpávajúcim a akceptovateľným spôsobom aj na východiskové námietky uplatnené v odvolaní žalobkyne; dovolací súd sa preto v plnej miere stotožňuje s predmetným odôvodnením odvolacieho súdu. Pokiaľ žalobkyňa namietala nesprávne skutkové zistenia nemajúce oporu vo vykonanom dokazovaní, dovolací súd uvádza, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porov. ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

8.5. Čo sa týka namietaného nedostatočného odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu Aa) z akého dôvodu nedošlo k prenosu dôkazného bremena na žalovaného, dovolací súd poukazuje na body 20. - 23. rozsudku odvolacieho súdu, kde sa odvolací súd venuje záverom unesenia dôkazného bremena, poukázal, že pri sporoch vychádzajúcich z antidiskriminačného zákona sa súd primárne musí zaoberať splnením podmienok uvedených v § 11 ods. 1, ods. 2 antidiskriminačného zákona. Paragraf 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona je premietnutím smernice Rady EÚ 2000/43/EC z 29. júna 2000 (Smernica Rady 2000/43/ES z 29. júna 2000) ktorou sa ustanovuje zásada rovnakého zaobchádzania medzi osobami do občianskeho súdneho konania Slovenskej republiky ohľadne dôkazného bremena v sporoch,

kde osoby tvrdia, že voči nim došlo k priamej či nepriamej diskriminácii. V prípade vnútroštátnych právnych úprav (bývalý § 13 ods. 7 Zákonníka práce a súčasný § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona) platí, že dôkazné bremeno neťaží len a výlučne žalovanú stranu, ale ťaží aj žalobcu. Žalobca musí prioritne uniesť dôkazné bremeno ohľadne skutočností, z ktorých možno odvodiť, že došlo k priamej alebo nepriamej diskriminácii, resp. zásady rovnakého zaobchádzania. Žalobca musí tvrdiť a zároveň aj predložiť také dôkazy (uniesť dôkazné bremeno), z ktorých možno dôvodne usúdiť, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo. Súčasne musí tvrdiť, že pohnútkou diskriminačného konania je náboženské vyznanie alebo viera, rasa, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotné postihnutie, vek, sexuálna orientácia, manželský stav a rodinný stav, farba pleti, jazyk, politické alebo iné zmýšľanie, národný sociálny pôvod, majetok, rod alebo iné postavenie, alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti. Až následne sa presúva dôkazné bremeno na žalovanú stranu, ktorá má právo preukazovať svoje tvrdenia, že neporušila zásadu rovnakého zaobchádzania. Uvedenú postupnosť prechodu dôkazného bremena zo žalobcu na žalovaného je potrebné pokladať za zrejmu a nespornú. To, či žalobca v takomto spore unesie svoje dôkazné záležitosti od výpovednej hodnoty ním predložených dôkazných prostriedkov. Strana žalobcu je preto na prvom mieste povinná preukázať „zásah na prvý pohľad“ (prima facie), nepostačuje iba samotné tvrdenie žalobcu, či jeho vnútorné presvedčenie alebo vlastný pocit o takomto zásahu. Z uvedeného potom vyplýva, že predložené dôkazné prostriedky by mali mať takú výpovednú hodnotu, aby preukazovali existujúce objektívne okolnosti daného prípadu, pri ktorých bude možné už na prvý pohľad prijať záver o porušení zásady rovnakého zaobchádzania (t. j. o zásahu). Zároveň musí žalobca tvrdiť, že k nerovnakému zaobchádzaniu došlo v dôsledku pohnútky žalovaného; pohnútku (resp. motív) konania žalovaného žalobca nedokazuje. Ak žalobca nepreukáže, že s ním bolo zaobchádzané neobvyklým spôsobom, teda znevýhodňujúcim spôsobom (t. j. diskriminačne), nemôže byť v spore úspešný. Na základe vyššie uvedeného je predovšetkým potrebné vyrovnať sa s otázkou čo je porušením zásady rovnakého zaobchádzania, teda čo sa rozumie znevýhodnením v porovnaní s inými osobami. Odvolací súd ďalej uviedol, že vedľa skutočností samotného rozdielného zaobchádzania je nutné, aby takéto zaobchádzanie na prvý pohľad vyvolávalo dojem, že k odlišnému zaobchádzaniu došlo práve z dôvodu zakázanej diskriminácie.

8.6. Dovolací súd dodáva, že pri namietanej diskriminácii dochádza k obráteniu dôkazného bremena, to znamená, že ak zamestnanec tvrdí, že bol diskriminovaný, zamestnávateľ musí preukázať, že nedošlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania, resp. že konanie nebolo diskriminačné. Inými slovami, zamestnanec musí najskôr predložiť skutočnosti, z ktorých možno dôvodne predpokladať, že k diskriminácii došlo. Následne je na zamestnávateľovi, aby preukázal, že k diskriminácii nedošlo, alebo že existovali objektívne dôvody na dané konanie (napr. 5Cdo/91/2019). Žalobkyňa nepredložila také dôkazné prostriedky, ktoré by mali takú výpovednú hodnotu, aby preukazovali existujúce objektívne okolnosti daného prípadu, pri ktorých by bolo možné prijať záver o porušení zásady rovnakého zaobchádzania. Odvolací súd sa vysporiadal s otázkou, čo je porušením zásady rovnakého zaobchádzania, teda čo sa rozumie znevýhodnením v porovnaní s inými osobami. Súd posudzoval tvrdené diskriminačné konanie z dôvodu postavenia a príslušnosti žalobkyne k určitej skupine (vek, pohlavie, rasa...). Súd hodnotil, či bol v konaní predložený aj taký dôkaz zo strany žalobkyne, ktorý by nasvedčoval tomu, že táto mala byť diskriminovaná práve z dôvodu, že sa so svojimi sťažnosťami na postup zamestnávateľa obracala na rôzne inštitúcie (Etická rada skupiny MOL a slovenské národné stredisko pre ľudské práva), teda, že by niečo nasvedčovalo tomu, že vo vzťahu k nej dochádzalo zo strany žalovaného k diskriminácii v podobe tzv. neoprávneného postihu podľa § 2 ods. 1 v spojení s § 2a ods. 8 antidiskriminačného zákona.

8.7. Žalobkyňa vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu a to, že nedostala odpoveď b) na namietaný súboj konania žalovaného (ktorý odvolací súd označil ako „trvanie nadriadeného na dôslednom si plnení povinností) a to, ako konanie jej priamej nadriadenej možno hodnotiť ako správny, zákonný a ústavne konformný postup „trvania nadriadeného na riadnom plnení úloh“. Odvolací súd v bode 23. odôvodnenia rozsudku uviedol, že dôsledným si plnením povinností vedúceho zamestnanca automaticky nemôže dochádzať k diskriminácii iného zamestnanca, nie každé konanie, ktoré môže zamestnanec

subjektívne pociťovať (a spravidla aj pociťuje) obťažovanie, alebo šikana na pracovisku, len na základe vlastného subjektívneho vnímania možno považovať za diskrimináciu. Neoprávnený postih je také konanie alebo opomenutie, ktoré je pre osobu, ktorej sa týka, nepriaznivé a priamo súvisí s domáhaním sa právnej ochrany pred diskrimináciou vo svojom mene alebo v mene inej osoby alebo s podaním svedeckej výpovede, vysvetlenia alebo súvisí s inou účasťou tejto osoby v konaní vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania, so sťažnosťou namietajúcou porušenie zásady rovnakého zaobchádzania. Podľa odvolacieho súdu v tomto smere nebol v konaní doložený taký dôkaz zo strany žalobkyne, ktorý by nasvedčoval tomu, že táto mala byť diskriminovaná práve z dôvodu, že sa so svojimi sťažnosťami na postup zamestnávateľa obracala na rôzne inštitúcie (Etická rada skupiny MOL a Slovenské národné stredisko pre ľudské práva), teda, že by niečo nasvedčovalo tomu, že vo vzťahu k nej dochádzalo u žalovaného diskriminácii v podobe tzv. neoprávneného postihu podľa § 2 ods. 1 v spojení s § 2a ods. 8 antidiskriminačného zákona. Nebola tak osvedčená existencia príčinnej súvislosti medzi postupom zamestnávateľa, ktoré žalobkyňa označovala za diskriminačné uplatňovaním si práva žalobkyne obracať sa so svojimi nárokmi na rôzne inštitúcie. Ani konanie nadriadenej žalobkyne nevykazovalo znaky diskriminácie, a preto v prípade ak žalobkyňa má subjektívny pocit, že by došlo zo strany žalovaného k ujme na cti alebo ľudskej dôstojnosti je na mieste postup podľa iných zákonných ustanovení. V danom prípade nedošlo k takému intenzívnemu zásahu, aby sa dalo hovoriť o diskriminácii v zmysle antidiskriminačného zákona, či Zákonníka práce.

B. Žalobkyňa nesúhlasí, že odvolací súd zhodne so súdom prvej inštalácie posudzoval diskriminačnú časť žaloby výhradne v kontexte antidiskriminačného zákona, avšak zužujúco s odôvodnením, že „iné postavenie“ vymedzila žalobkyňa. Dôsledkom takéhoto postupu bolo nesprávne právne posúdenie žalobkyňou označeného a dokladovaného konania, ktoré evidentne porušuje zásadu rovnakého zaobchádzania (poukázala na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 264/05). Dovolací súd je názoru, že sa nejedná o procesnú otázku podľa § 420 CSP, ktorá sa týka procesných chýb konania alebo nesprávneho procesného postupu. Námetka smeruje k tomu, ako súdy posúdili a interpretovali právne predpisy, a nie k samotnému procesnému vedeniu sporu.

C. Žalobkyňa namietala, že súdy oboch stupňov interpretovali zákonné ustanovenia príliš formalistickým postupom, ktorý vedie k zjavnej nespravodlivosti. Je názoru, že všeobecný súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale môže sa od neho odchýliť, ak to vyžaduje účel zákona (poukázala na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 155/2017). Dovolací súd poukazuje, že žalobkyňa argumentuje, že súd by mal zohľadniť zmysel a účel zákona právnych predpisov a že nemá sa riadiť výlučne ich doslovným znením, ale má sa pri ich aplikácii odchýliť v prospech spravodlivosti. Táto námetka sa týka spôsobu, akým súdy právne interpretovali a aplikovali predpisy, a nie procesných pochybení alebo vedenia procesu. Preto ide o otázku nesprávneho právneho posúdenia veci, a nie procesnú chybu.

D. Žalobkyňa namietala, že súd trval nielen na vymedzení skutkových okolností, ale aj na právnej kvalifikácii a jednoznačnom právnom vymedzení iného dôvodu a jeho jednoznačnom preukázaní - a to aj bez prenosu dôkazného bremena na žalovaného. Je názoru, že podľa § 1 ods. 2 antidiskriminačného zákona postačuje oznámiť konajúcemu súdu skutočnosti, z ktorých možno usudzovať, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo (poukázala na Nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 90/2015). Dovolací súd k tejto námietke žalobkyne uvádza, že patrí do námietky týkajúcej sa právneho posúdenia veci. Žalobkyňa sa v podstate domnieva, že podľa § 1 ods. 2 antidiskriminačného zákona je postačujúce predložiť skutočnosti, z ktorých možno usudzovať porušenie zásady rovnakého zaobchádzania, pričom povinnosť dôkazného bremena mala byť následne prenesená na žalovaného. V podstate ide o argumentáciu vo vzťahu k aplikácii a výkladu práva, čo je vecou právneho posúdenia, nie procesného postupu.

E. Žalobkyňa je názoru (keďže zamestnanec má postavenie slabšej strany) že všeobecné súdy majú povinnosť v týchto konaniach im poskytnúť ochranu. Ochrana zamestnancov má navyše aj svoju ústavnoprávnu dimenziu, ktorá vyplýva priamo z Ústavy Slovenskej republiky, a to konkrétne ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania (poukázala na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn.: III. ÚS 86/2020). Dovolací súd poukazuje, že tento argument žalobkyne sa týka výkladu a aplikácie práva a poukazuje na širší kontext a význam ochrany zamestnancov v súlade s ústavnými princípmi. Námetka sa nezaobrá procesným vedením sporu alebo procesnými pochybeniami, ale zameriava sa na spôsob, akým súdy posúdili právnu otázku ochrany zamestnancov a

ich postavenia v rámci antidiskriminačného sporu. Preto táto otázka nastolená žalobkyňou patrí do kategórie nesprávneho právneho posúdenia vecí podľa § 421 CSP.

8.8. V rámci dovolania v bode VI žalobkyňa namietala, že pokiaľ ide o zamietnutie nároku na náhradu mzdy v časti prevyšujúcej 20.824,69 eura, tak rozhodnutie o zamietnutí nároku nemá oporu v obsahu súdneho spisu. Odvolací súd sa týmto nárokom nezaoberal, a to napriek tomu, že ide o nárok podľa § 216 ods. 2, žalobkyňa svoj nárok v konaní pred súdom prvej inštancie riadne vyčíslila a zamietnutie nároku v prevyšujúcej časti v odvolaní namietala ako nedôvodné. Dovolací súd na túto argumentáciu žalobkyne uvádza, že toto svoje konštatovanie bližšie nenamietala v podanom odvolaní proti prvoinštančnému rozsudku, preto odvolací súd považoval túto námietku za nedôvodnú. Dovolací súd posudzuje dôvodnosť dovolania na základe predchádzajúcich procesných úkonov, najmä toho, čo bolo namietané v odvolaní. Ak žalobkyňa zákonným spôsobom v predchádzajúcom štádiu konania zanedbala svoje právo vzniesť a odôvodniť konkrétnu námietku riadne, nemôže očakávať, že dovolací súd bude túto námietku akceptovať.

8.9. V rámci dovolania v bode VII vo vzťahu k náhrade trov konania žalobkyňa namietala výrok o nepriznaní nároku na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie, ktorým sa odvolací súd nezaoberal vôbec - hoci žalobkyňa bola v konaní úspešná vo vzťahu k neplatnosti výpovede, náhrade mzdy. Ani týmto odvolacím dôvodom sa súd nezaoberal, čo rovnako zakladá dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie, keďže na odvolací dôvod nebola poskytnutá adresná odpoveď súdu. Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že odvolací súd v bode 31. rozsudku zákonným spôsobom odôvodnil svoje rozhodnutie o trovách odvolacieho konania, a poukázal ako rozhodol súd prvej inštancie: O trovách odvolacieho konania, odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, 2 CSP v spojení s § 255 ods. 2 CSP tak, že žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania. Tak, ako uviedol už súd prvej inštancie, každá zo strán mala v konaní úspech čiastočný, žalobkyňa bola úspešná v časti o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru v časti zaplatenie náhrady mzdy. Žalovaný bol úspešný v zamietajúcej časti, týkajúcej sa údajnej diskriminácie. V odvolacom konaní mala žalobkyňa úspech len v časti úroku z omeškania (úroky z omeškania sú príslušenstvom pohľadávky a znášajú osud hlavnej veci, preto ak sú uplatnené spolu s istinou, netvorí osobitný predmet konania a nejde ani o spojenie dvoch samostatných vecí, pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania súd vychádza len z uplatnenej istiny a z úspechu strán vo vzťahu k istine), v prevažnej časti teda bolo jej odvolanie nedôvodné a žalovanému v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli a ani si ich náhradu neuplatňoval, a preto odvolací súd rozhodol tak, že žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania. Dovolací súd poukazuje, že dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP by bolo v tomto prípade prípustné, ak by žalobkyňa presvedčivo preukázala, že procesná vada odvolacieho súdu týkajúca sa výroku o nepriznaní trov konania mala za následok nesprávne rozhodnutie alebo porušenie jej procesných práv, čo sa ale v posudzovanom prípade nestalo.

8.10. Dovolací súd dospel k záveru, že procesný postup súdov, ktoré konali v zmysle ustanovení a zásad Civilného sporového poriadku nemožno považovať za porušenie práva na spravodlivý proces. Napadnuté rozhodnutie sa nevymyká nielen zo zákonného, ale ani z ústavnoprávneho rámca a žalobkyňa neopodstatnene namietala, že odvolací súd (príp. súd prvej inštancie) nesprávnym procesným postupom jej znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP).

9. Dovolateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Pokiaľ dovolateľ neoznačí alebo nesprávne označí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V

případe nekonkretizovania podstaty odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum prieskum priechiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (2Cdo/203/2016, 3Cdo/28/2017, 4Cdo/14/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/78/2017, 8Cdo/50/2017 a 8Cdo/141/2017).

9.1. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa dovolací súd zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolateľom označeným existujúcim rozhodnutím dovolacieho súdu (judikátom), ktoré tvorí súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe, a novým prípadom. Vychádzajúc z kontextu skoršieho rozhodnutia (judikátu) a jeho skutkového vymedzenia pritom za pomoci abstrakcie interpretuje v judikáte vyjadrené právne pravidlo (ratio). Táto činnosť dovolacieho súdu je zameraná na zistenie (prijatie záveru), či nový prípad je s ohľadom na jeho skutkový rámec v relevantných otázkach (okolnostiach) podobný alebo odlišný od skoršieho prípadu. Pokiaľ dovolateľ nevysvetlí, ktoré rozhodnutie treba považovať za „skorší prípad“, dovolací súd nemá podklad pre takéto posudzovanie (nemôže posúdiť, či skutočne došlo k dovolateľom tvrdenému odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu), čo v konečnom dôsledku znamená, že nemôže prikrčiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

9.2. Pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnú (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnú (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Aby určitá otázka spĺňala kritérium prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP, musí ísť predovšetkým o otázku zásadného právneho významu (nie o otázku skutkovú), od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorá je v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Pokiaľ nie je splnený niektorý z týchto predpokladov prípustnosti, dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné. V takomto prípade je tu bez ďalšieho dôvod na odmietnutie dovolania a dovolací súd ďalšie podmienky prípustnosti dovolania neskúma. Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej, a pre posúdenie prípustnosti dovolania nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver dovolacieho súdu rozhodujúceho o jej dovolaní.

9.3. Vyššie uvedené znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani akademické otázky, ktoré nemajú s rozhodovaným sporom vôbec súvis. Len polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP.

9.4. Pri skúmaní procesnej prípustnosti dovolania a náležitého vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 v spojení s § 432 CSP dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľkou nastolená právna otázka vyššie uvedené kritériá nespĺňa a jej formulácia opomína základné závery, na ktorých založili svoje rozhodnutia súdy nižšieho stupňa.

9.5. Dovolací súd aplikujúc ustanovenie § 124 CSP posudzoval dovolanie podľa jeho obsahu a v snahe autenticky porozumieť textu dovolania ako celku (viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 15/2021 z 25. mája 2021 alebo jeho nález sp. zn. I. ÚS 336/2019 z 09. júna 2020) dospel k záveru, že žalobkyňa sa v otázke č. 1 v podstate opýtala: „žalobkyňa nie je povinná uviesť právnu kvalifikáciu konania, ktoré označuje za diskriminačné, a pokiaľ ho aj tak označí, nie je súd takouto

kvalifikáciou viazaný. Pokiaľ sudy oboch inšancií vychádzali z toho, že právna kvalifikácia vykonaná žalobkyňou je nepostačujúca či nesprávna, bolo priamo ich povinnosťou, vykonať správnu právnu kvalifikáciu“. Dovolateľka videla právnu otázku od ktorej riešenia sa mal odvolací súd odkloniť vyplývajúcu z rozhodnutia dovolacieho súdu z 22. septembra 2010 sp. zn. 5Cdo/196/2009. V tomto rozhodnutí dovolací súd uviedol, že Občianske súdne konanie je ovládané zásadou iura novit curia (práva pozná súd). Účastníci konania nie sú povinní uplatnený nárok, ani obranu proti nemu, právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia veci je vecou súdu. Musia ale uviesť rozhodné skutočnosti, ktoré umožnia súdu, aby uplatnený nárok alebo obranu proti nemu právne kvalifikoval. Súd tak skúma, či tvrdené skutočnosti možno podriaďiť pod hypotézu niektorej právnej normy tak, aby z dispozície tejto právnej normy bolo možné vyvodiť plnenie, prípadne určiť, či tu žalobcom požadovaný právny vzťah alebo právo je alebo nie je alebo potvrdiť také skutočnosti, ktoré bránia tomu, aby bolo žalobe vyhovené. Ak účastník uvedie rozhodujúce skutočnosti, z ktorých vyvodzuje ním tvrdený nárok alebo obranu proti nemu, ale s týmito skutočnosťami spája nesprávne právne následky, nie je súd viazaný právnym názorom účastníka a je povinný posúdiť vec podľa tých právnych noriem, ktoré na tvrdený a súdom zistený skutkový stav dopadajú.

9.6. Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že dovolateľka v dovolaní uviedla, že diskrimináciu, resp. porušenie zásady rovnakého zaobchádzania namietala v rámci „iného postavenia“, čo je kategória explicitne v diskriminačnom zákone nevymedzená. Je názoru, že súd prvej inšancie vyhodnotil skutkové tvrdenia na základe právnej kvalifikácie, ktorú pomenovala žalobkyňa a to bez toho, aby sám čo i len zvažoval posúdenie jej tvrdení podľa inej právnej normy, a už vôbec nie podľa zmyslu, ktorý sa právnou normou sleduje (zákoník práce, antidiskriminačný zákon), bez posúdenia tohto vzťahu v zmysle Ústavou a medzinárodnými zmluvami garantovaných práv. S týmto právnym posúdením sa stotožnil aj súd odvolací.

9.7. Na túto dovoláciu námietku žalobkyne dovolací súd uvádza, že pokiaľ strana sporu prípadnú nesprávnosť postupu súdu prvej inšancie a jej procesné dôsledky kvalifikovane nenamietala v rámci konania o riadnom opravnom prostriedku (naviac v situácii, keď je zastúpená advokátom), nevníma túto nesprávnosť, resp. jej dôsledky ako ujmu (podstatnú ujmu) na svojich procesných právach [k tomu viď obdobne aj rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej tiež „ESLP“) zo 14. decembra 2010 vo veci Holub proti Českej republike (sťažnosť č. 24880/05)], obdobne (9Cdo/255/20209, R 73/2019, 7Cdo/161/2019, 4Cdo/122/2020, 4Cdo/40/2019, 8Cdo/140/2018, 8Cdo/157/2018). Dovolateľka v bode III. odvolania proti prvoinštančnému rozsudku len stroho uviedla, že „právne posúdenie, ak žalobca jednoznačne označí skutkový stav je v plnej kompetencii súdu. Súd nie je viazaný právnym posúdením žalobcu“. Prvoinštančný súd pritom uviedol....samotné dôvody diskriminácie označila žalobkyňa až v podaní zo dňa 14. júna 2016 a na pojednávaní dňa 15. júna 2016, kedy ako dôvod diskriminácie označila svoj zdravotný stav“...., Napokon na pojednávaní dňa 03. marca 2017 právna zástupkyňa žalobkyne uviedla, že diskriminačným dôvodom je iné postavenie žalobkyne a zároveň jej postavenie sťažovateľa, ktorý sa sťažuje na postup zamestnávateľa.... Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že prvoinštančný súd nevytýkal, ako sa mylne domnieva žalobkyňa, že neoznačila dôvody diskriminácie. Odvolanie žalobkyne proti rozsudku súdu prvej inšancie má 20 strán a konštatovanie žalobkyne, že súd nie je viazaný právnym posúdením žalobcu, má strohé konštatovanie v jednej vete.

9.8. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska - teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z hmotnoprávneho hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľka môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietla už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní kvalifikovaným spôsobom neuplatnila, hoci tak urobiť mohla a mala, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania.

9.9. Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ dovolateľka namietala vo svojom mimoriadnom opravnom prostriedku pochybenia súdu prvej inšancie (iura novit curia), tieto môžu byť predmetom dovolacieho

prieskumu jedine v situácii, ak ich výslovne vytykala vo včas podanom odvolaní a odvolací súd vo svojom rozhodnutí tieto pochybenia neodstránil. Pokiaľ určité nedostatky súdu prvej inštancie strana kvalifikovane namietala prvýkrát až v podanom dovolaní, tieto nemožno preskúmať v dovolacom konaní, keďže odstraňovanie prípadných nedostatkov v postupe súdu prvej inštancie patrí do právomoci odvolacieho (a nie dovolacieho) súdu. Rovnako tak je potrebné uviesť, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok sa podáva proti rozhodnutiu odvolacieho súdu a ako nedostatok v postupe odvolacieho súdu nemožno v dovolaní namietat' nič, čo nebolo predmetom odvolacieho konania (prieskumu). Odvolací súd je pri svojom rozhodovaní viazaný odvolacími dôvodmi, ktoré boli uplatnené v lehote na podanie odvolania, a ako vadu konania pred odvolacím súdom nemôže strana sporu v dovolaní namietat' nič, čo nebolo predmetom odvolacieho prieskumu vzhľadom na obsahovú a kvalitatívnu stránku jej odvolania proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie.

9.10. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“.

9.11. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa dovolací súd zameriava na zistenie a posúdenie vzťahu medzi dovolateľom označeným existujúcim rozhodnutím dovolacieho súdu (judikátom), ktoré tvorí súčasť jeho ustálenej rozhodovacej praxe, a novým prípadom. Vychádzajúc z kontextu skoršieho rozhodnutia (judikátu) a jeho skutkového vymedzenia pritom za pomoci abstrakcie interpretuje v judikáte vyjadrené právne pravidlo (ratio). Táto činnosť dovolacieho súdu je zameraná na zistenie (prijatie záveru), či nový prípad je s ohľadom na jeho skutkový rámec v relevantných otázkach (okolnostiach) podobný alebo odlišný od skoršieho prípadu. Dovolací súd zdôrazňuje, že vo veci sp. zn. 5Cdo/196/2009 (na ktoré poukazuje žalobkyňa), zásada iura novit curia bola namietaná už v odvolaní proti rozsudku prvoinštančného súdu a odvolací súd bol pri svojom rozhodovaní viazaný odvolacími dôvodmi, ktoré boli uplatnené v lehote na podanie odvolania. V súdnej veci dovolateľka zásadu iura novit curia kvalifikovane namietala prvýkrát až v podanom dovolaní, preto tieto nemožno preskúmať v dovolacom konaní, keďže odstraňovanie prípadných nedostatkov v postupe súdu prvej inštancie patrí do právomoci odvolacieho (a nie dovolacieho) súdu.

9.12. Aj v druhej nastolenej otázke dovolací súd aplikujúc ustanovenie § 124 CSP posudzoval dovolanie podľa jeho obsahu a v snahe autenticky porozumieť textu dovolania ako celku (viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 15/2021 z 25. mája 2021 alebo jeho nález sp. zn. I. ÚS 336/2019 z 09. júna 2020) dospel k záveru, že žalobkyňa sa v otázke č. 2 v podstate opýtala: „či mal súd prvej inštancie vykonať výklad a aplikáciu zákona (antidiskriminačného, Zákonníka práce) v súlade s ústavou a medzinárodnými dohovormi, ktoré majú prednosť pred zákonmi (čl. 152 ods. 4, čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky“ a mal vykonať „ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy“, keďže nárok žalobkyne hodnotil izolovane, len podľa zákonníka práce a antidiskriminačného zákona“. Dovolateľka videla právnu otázku od ktorej riešenia sa mal odvolací súd odkloniť vyplývajúcu z rozhodnutia dovolacieho súdu z 22. februára 2012 sp. zn. 5Cdo/257/2010. Dovolací súd konštatuje, že predmetné rozhodnutie od ktorého vidí žalobkyňa odklon, je na prejednávanú právnu vec neaplikovateľné. Zo skutkových okolností rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/257/2010 vyplýva, že žalovaný 1/ - mesto Sabinov ako prenajímateľ bytov v záujme vysťahovania obyvateľov rómskeho pôvodu z centrálnej časti mesta porušil zásadu rovnakého zaobchádzania. Do oblasti tzv. Telek presťahoval len rómske obyvateľstvo. Podľa vyjadrenia zástupcov mesta Sabinov, mesto chcelo dostať zo svojich objektov rómske obyvateľstvo mimo centra mesta. Je pravdou, že v odôvodnení predmetného uznesenia najvyšší súd poukázal na znenie čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi, ale najvyšší súd, na ktorý sa odvoláva žalobkyňa, rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pretože odôvodnenie rozhodnutia

odvolacieho súdu nebol dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. V prípade, že rozhodnutie nie je dostatočne odôvodnené, ide o procesne nesprávne rozhodnutie. Rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nemá náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O. s. p. je nepreskúmateľný a účastníkovi je takýmto rozhodnutím odňatá možnosť konať pred súdom, nakoľko nemá možnosť v dovolacom konaní náležite argumentovať a najvyšší súd ani nepristúpil k posúdeniu správnosti právnych záverov, na ktorých spočíva rozsudok odvolacieho súdu.

9.13. Dovolateľkou označené rozhodnutie najvyššieho súdu nepredstavuje ustálenú rozhodovaciu prax pre prejednávany prípad, nakoľko predmetné rozhodnutie, ktorú mal dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, nebolo (kľúčové) pre rozhodnutie vo veci samej, t. j. nešlo o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Najvyšší súd ani nepristúpil k posúdeniu správnosti právnych záverov, na ktorých spočíva rozsudok odvolacieho súdu, pretože vec zrušil z dôvodu procesnej vady konania.

9.14. Dovolací súd poukazuje, že len polemika dovolateľky s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Relevanciu podľa § 421 ods. 1 CSP má právna otázka na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázky síce riešené súdmi v priebehu konania, avšak netvoriace základ ich rozhodnutí, nemajú relevanciu v zmysle tohto ustanovenia.

10. Žalobkyňa prípustnosť svojho dovolania vyvodzovala aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, a formulovala dovolacie otázky:

10.1. Je možné vykladať ustanovenie § 2 ods. 1 antidiskriminačného zákona (dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti) vo vzťahu k inému postaveniu alebo oznámeniu inej protispoločenskej činnosti tak, že sa ochrana podľa antidiskriminačného zákona (ne)vzťahuje aj na ochranu zamestnanca, voči ktorému uplatňuje zamestnávateľ zjavne nerovnaké zaobchádzanie a) z dôvodu, ktorý zamestnancovi nie je známy b) z dôvodu, že zamestnanec sa domáha ochrany svojich práv na rovnaké zaobchádzanie alebo namietá neprijateľné konanie vedúceho zamestnanca voči sebe, pred zamestnávateľom zriadenými orgánmi (napr. Etickou radou)?

10.2. Vzťahuje sa ochrana zamestnanca podľa antidiskriminačného zákona na ochranu pred všetkými formami nerovnakého zaobchádzania na pracovisku?

10.3. Je súd povinný v sporoch podľa antidiskriminačného zákona po prednesení skutkových tvrdení žalobcu, ktorý sa domáha súdnej ochrany pred nerovnakým zaobchádzaním ako zamestnanec, podľa predmetného zákona vykonať vlastnú právnu kvalifikáciu (subsumáciu) nároku aj v rozpore s tým, ako právnu kvalifikáciu vymedzí žalobca?

10.4. Je možné šikanu - mobbing, resp. jej podkategóriu bossing (šikanu zo strany služobne nadriadeného voči služobne podriadenému) posudzovať podľa antidiskriminačného zákona obeť takéhoto konania ako obeť diskriminácie z dôvodu iného postavenia, podľa § 2 ods. 1 v spojení s § 6 toho istého zákona? Je možné šikanu (mobbing, bossing) hodnotiť ako neprijateľné násilie, ako ho pomenováva rozhodnutie NS SR sp. zn. 5MCdo 10/2012?

10.5. Je možné odoprieť súdnu ochranu zamestnancovi proti konaniu zamestnávateľa, ktorým voči zamestnancovi postupuje výrazne odlišne, než voči ostatným zamestnancom v porovnateľnom postavení?

10.6. Je mobbing a bossing, ako formy šikany zo strany zamestnávateľa voči zamestnancovi, prípustným nerovnakým zaobchádzaním, ako ho definuje § 8 antidiskriminačného zákona ?

10.7. Je zjavne nerovnaké vytváranie podmienok zo strany zamestnávateľa na plnenie pracovných úloh rovnakej kategórii zamestnancov na tom istom pracovisku prípustným nerovnakým zaobchádzaním, ako ho definuje § 8 antidiskriminačného zákona ?

11. Dovolací súd poukazuje, že pre procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 písm. b) CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Aby určitá otázka spĺňala kritérium prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP, musí ísť predovšetkým o otázku zásadného právneho významu (nie o otázku skutkovú), od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorá je v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Pokiaľ nie je splnený niektorý z týchto predpokladov prípustnosti, dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné. V takomto prípade je tu bez ďalšieho dôvod na odmietnutie dovolania a dovolací súd ďalšie podmienky prípustnosti dovolania neskúma.

11.1. Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej, a pre posúdenie prípustnosti dovolania nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver odvolacieho súdu rozhodujúceho o jej dovolaní.

11.2. Vyššie uvedené znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické a ani akademické otázky. Len polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Predložené dovolacie otázky žalobkyňou sú otázky teoretické, no ich zodpovedanie nemá zásadný dosah na rozhodnutie veci, pretože v priebehu súdneho konania nebolo preukázané, že by došlo k diskriminačnému konaniu voči žalobkyni, žalovaný sa žiadnym z konaní, ktoré žalobkyňa v žalobe a jej doplnení voči nej, nedopustil diskriminačného konania. Konajúce súdy v tomto spore, ktorý vychádza z antidiskriminačného zákona, sa zaoberali splnením podmienok uvedených v § 11 ods. 1, 2 antidiskriminačného zákona a § 11 ods. 2 predmetného zákona, ktorý je premietnutím smernice Rady EÚ 2000/43/EC z 29. júna 2000 (Smernica Rady 2000/43/ES z 29. júna 2000) a žiadne diskriminačné konanie nebolo preukázané, preto sa ustálili, že žalovaný sa voči žalobkyni nedopustil porušenia zásady rovnakého zaobchádzania podľa § 13 ods. 1 Zákonníka práce a § 9 ods. 2 antidiskriminačného zákona.

11.3. Dovolací súd podčiarkuje, že v rámci dovolacieho konania je preto podstatné, aby otázka, ktorú dovolateľ nastoľuje, nebola iba akademického charakteru, ale aby mala reálny dopad na rozhodnutie vo veci. Dovolací súd uzatvára, že predmetné dovolacie otázky nastolené žalobkyňou sú akademické a v tom prípade dovolací súd ich nemôže riešiť, pretože by sa tým zbytočne zaoberal právnym problémom, ktorý nemá žiaden význam pre konkrétnu vec. Je pritom potrebné zdôrazniť, že cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické či hypotetické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán. Predložená dovolacia argumentácia tak nepredstavuje vymedzenie kardinálnej právnej otázky spôsobom predpokladaným v § 421 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

12. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne v časti, v ktorej namietala vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné a v časti, v ktorej namietala nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, odmietol podľa § 447 písm. f)

CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

13. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.